ПАМЕТНИКЪТ НА ТРУДОВАКА

Паметникът на трудовака се намира в югоизточната част на местността "Карантината", в основата на ската под пътя за кв. Галата в близост до брега на морето. Той е изграден през 1933 г. на територията на трудово поделение 90610А, променено през 1953 г. като военно поделение 36600 и специализирано през 1953 г. като база за горивосмазочни материали на Военноморския флот. Самият паметник е направен през 1933 г. в памет на двама трудовaци, загинали недалеч от там. Нещастието станало на 5 октомври 1932 г. след срутване на голяма земна маса по време на изкопни работи. Не много след това по инициатива на другарите на загиналите от поделението, изцяло с техни средства, труд и материали и със съгласието на Военното министерство на брега на морето била изградена архитектурно-скулптурна композиция, паметник чешма в памет на загиналите момчета. Проектирането на паметника възложили на варненския скулптор Кирил Георгиев, същият който две години след това ще направи бюста на хан Аспарух за тържествения подход на Аспаруховия вал.

Паметникът през 1940 г.

Кирил Георгиев се захванал за работа веднага и още през лятото на следващата година с помощта на момчетата от поделението изградил площадка с пет стъпала, оградена със строга балюстрада, в средата на която монтирал и самия паметник – постамент от фугирани каменни късове, в лицевата страна на който вградил мраморна лъвска глава. Върху постамента поставил фигура на войник от трудовите войски в цял ръст. В деня на откриването на паметника в горната част на постамента била монтирана мраморна плоча с гравиран и позлатен паметен надпис: "На 5.X.1932 г. когато изпълняваха своя дългъ недалечъ от Галата умреха за Родината трудоваците Ал. Т. Славовъ от с. Авренъ и Мех. А. Османовъ от с. Русларъ. От V тр. група – ШОТБ". Скулптурата представлявала боец от трудовите войски, облечен в лятна униформа – фуражка, риза, къс панталон с колан и обувки. Фигурата е малко по-голяма от човешки ръст, в дясната ръка държи кирка, а в лявата, с подчертан стремеж да бъде вдигната максимално високо, трудовакът държи щит с изработени върху него стилизирани форми на три хълма, над които арковидно по контура на щита е изписано "За България". В долната част на щита надписът продължава с главни букви "Трудъ". Щитът е обрамчен с венец от лаврови листа. Паметникът бил изработен от изкуствен камък, тоест смес от пясък и цимент, излята в калъпите на скулптурата, чиято вътрешност е армирана предварително с метална конструкция. До нозете на боеца върху камъните е поставен излят от изкуствен камък венец от рози.

КЛЕТВА

От годината, в която е създаден паметника до закриването на поделението през 1948 г. на плаца пред паметника били провеждани всички клетви на новия трудов набор, както и всички тържества, свързани с живота не само на това поделение, но и на всички трудови поделения в окръга.

В деня на клетвата, преди самата церемония, командирът на поделението винаги разказвал за живота на двамата трудови бойци, с едноминутно мълчание присъстващите почитали паметта им и чак тогава пристъпвали към ритуала. Тържествените клетви пред паметника и последващите ги демонстративни упражнения, салюти и фойерверки са описани в много доклади на командването и са били любима тема на варненските медии от онова време.

Впечатление прави лъвската глава в средата на постамента. Докато всички материали вложени в паметника – камък, цимент, пясък бихме могли да наречем обикновени и строителни, то чистия цвят на мрамора и неговата прецизна обработка говорят сякаш за нещо друго освен за обикновено изпълнение на паметен знак.
Не е изключено мраморната лъвска глава да е личен поклон на скулптора пред паметта на загиналите младежи.

ПРОМЯНА

Така както бил създаден – с балюстрада, скулптура и прочие елементи на паметен знак, монументът преживял до 1950 г., когато бил откъртен щита, най-вероятно заради короната, увенчаваща горната му част. Няколко години по-късно, с т. 2 от част II на "Перспективен план за скулптурното строителство в гр. Варна до 1975 г." Изпълкомът на гр. Варна взел решение "...да се направи паметник на разстрела на 9-те комунисти в морето 1944 г. Място – на бул. "Червеноармейски" до входа на новата морска градина". По някакви причини изграждането на този паметник на избраното място било отлагано 8 години, след което, на основание на устно разпореждане, през август 1963 г. скулптурата на трудовака била свалена, а върху плочата с паметния надпис била монтирана нова мраморна плоча с гравирани върху нея имената на деветима варненци, арестувани през август 1944 г. по политически причини, изведени с лодка от това място, разстреляни и хвърлени в морето.

